

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“, eMS
ROBG-420

**ТЕРЕННО
АУДИОВИЗУАЛНО ПРОУЧВАНЕ
НА ТРАНСГРАНИЧНИ РИБАРСКИ ОБЩНОСТИ**

ИНТЕРВЮ

Аурел Александру, Павел Петре, Мостиця / Галацуй

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

АУРЕЛ АЛЕКСАНДРУ

Добър ден, благодаря че се съгласихте да разговаряме.

Да сте живи и здрави, добър ден.

Може ли да ни се представите - как се казвате, от къде сте...?

Казвам се Александру Аурел. Роден съм през '40-та. На 24 ноември, този месец. В Чокънеш.

Да сте жив и здрав.

Да. Да помага Бог.

Разкажете ни от кога сте рибар, кой Ви е научил да ловите риба?

Ех... рибар... научих се от родител... от дядо най-вече така и... след това, когато пораснах, заминах да уча... Заминах в училището за трактористи. Три години професионално училище карах. Излязох тракторист. И след това стоях до към '60...и ...3-та в С.М.К. - Чокънеш. След това напуснах С.М.К. - Чокънеш и отидох в И.А.С. Чокънеш... бяха учредили Чокънеш и ме направиха шеф на бригада... в Дунърика, на брега на Дунав. И там... Дунав беше там, така - близко, и ...вземахме туй-онуй, така... както беше тогава, по онова време. През '61-ва. И почнах... вече бях заразен с микроба, от родителите. И след това стоях до към '77 там, така, началник на бригада, след това ме избраха от една комисия и заминах за Сирия. Там, в Сирия, стоях две години и след това се прибрах през '80, там, при нас, издадоха декрет, при... както беше тогава комунистическата партия. И какво си казахме аз и един мой колега: абе, хайде да хванем рибарлъка. Аз знам да работя с всякакви такъми, оня - и той. И приключих с тракториста, и се хванахме... купихме такъми. И пак на Дунърика. Ходих в Кълъраш, там направих всички документи, така, и взех гора - един километър, както се продаваше тогаз. Каквото продавах... каквото... хващах риба само там, на оня километър, до 400 и до 388. Тогава никой не ни държеше. Аз заварих първия път рибарлъка по Дунав тук така, при нас. И след това вече не ми изнасяше по Дунав, водата беше висока и бяха направили големия канал при Доробанцу, и там взех така един терен, там един километър и нещо и там две години лових. Добра работа свърших. След това пак отидох на Дунав. И там стоях до '85, там стоях. И след това се прехвърлих, мисля че те имаха нужда от мен, онези, в Раса. В рибарника Раса. И там стоях пет години. И ако там съм стоял пет години, така, пак не ми изнесе, защото не можех да изляза в пенсия. Малки бяха заплатите, беше... и отидох пак в С.М.К. От където бях тръгнал. И там се пенсионирах. През '94 се пенсионирах. И след пенсионирането никъде не съм ходил, на риба, не. Такава беше работата.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Имате ли... с лодка ли ловите риба?

С лодка, естествено. Лодката я купих пак от Рибарника в Кълъраш. Купих я... и с връх повече.

Кой е правил лодките в миналото, във вашето село?

При нас Барбу Лефтер ги правеше. А, така беше.

Имали сте майстор?

Добър занаятчия беше. И къщи правеше. И лодки правеше. Правеше и... всичко което... тези работи, дето ги имаше.

Колко побира една лодка? Като хора, като риба?

24 кривака. Знаеш...

Сам ли се ходи за риба, или...?

С придружител. Да. Ходех и сам, но... така беше времето.

Чували ли сте да има вярвания сред рибарите, които помагат за добрия улов на риба?

Помощ има... това, което ти помага да хващаш риба, е работата. Колкото повече работиш и по-добре, толкова повече риба хващаш. Иначе, ако не работиш, си търтей, че и за ядене няма да хванеш на Дунав. Така е Дунава, е...

А дали има някакви поличби? Например сънища или... да срещнеш някого, който да ти носи късмет?

Не съм чувал за такова нещо. Не съм. Поличби не знам.

Как се наричат различните мрежи? Имат ли различните мрежи?

Със сетка и с вършата - мрежа като фуния. Толкоз. С друга не можех да ловя, защото... бях сам повече и, ако си сам е много трудно.

Има ли различни мрежи за различните видове риба?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Естествено, че да. По големината на окото.

Може ли да ни обясните повече?

Ами... има големи мрежи - така широки по 2 метра, 3 метра. Рядко 50... сантиметра... милиметра... по-малки очи. Разни и разнообразни... значи както искаш да уловиш.

От къде се учи човек да плете мрежи? Вие знаете ли да плетете мрежи?

Всичко знам да правя от конец. И върши правя. И сетки правя. Всичко. Да.

А Вас кой Ви е учил да плетете мрежи?

Ами... от дядо се научих. Дядо правеше. Дядо правеше. Дядо беше рибар тук, докато го имаше дълбокото езеро. Тук беше... тук се вижда, така. Тук беше стария рибарник. И от тук натам беше само вода. До Доробанцу тук имаше голям мост. С три отделения така, имаше и три езера, които стигаха до тук, до края, и се вливаха в дълбокото езеро. Като прииждаше Дунавът. И след това от тук, до Кълъраш течеше. И вливаха и в Мостищя. Мостищя тук... не, Мостищя ... в Галацуи.

Доколкото разбирам, баща Ви и дядо Ви също са били рибари?

Не, татко не беше рибар само дядо беше. Да. Татко беше механик. Тракторист. Участва във войната... да.

Коя риба се хваща най-често тук, в този район? Каква риба се хваща?

Тук сега не е, не е много в сезон по Дунав, от нашата страна. Защото тук на тази страна водата тече много мътна. И цялата риба тегли към другия бряг, при българите там. Тук можеш да хванеш сом, шаран, но по-рядко шаран хващаш. И карас. Тези, по-малките така видове. Но най-много риба се хваща от центъра нататък. Защото там водата е много по-ясна. Тук винаги откъсва. Тая страна така, къса от брега. И е мътна. Не можеш да... хващаш, но много малко. Ама, за да работиш, трябва да отидеш на другата страна, при българите. По този ръкав, тука, на завет. И ще намериш.

Коя е най-рядко срещаната риба?

Ааа... най-рядко се хваща есетрата, чигата, от тези по-....рибите... есетровите... и тук есетрата много рядко се изкачва. И тя се качва по почвата, по... центъра. И аз съм хващал такива... понякога.

Помните ли времето, когато са се хващали много големите есетрови риби?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Тук така или иначе много, много не стигаха есетровите. По-малко. Но все пак се хващаше. Дядо казваше, че е хващал по Дунав. Тук са били само рибари. От тук, по брега, от рибарниците там, така един километър... повечето бяха рибари. И... тогава, по моето време. Преди това. И те идваха по Дунав. И Дунав беше по-тясна. Не както сега. Сега се откъсна, откакто аз си заминах... така триста метра от нас тук откъснаха и сега има много малко риба от нашата страна, тук. Заради мътното течение е, защото къса, винаги къса.

Какви... Има ли други способности за ловене на риба тук, в езерата, в блатата, освен лодката и мрежата?

Не знам... с какво... с въдици... С въдица се лови. Сега тук, тук вече не можем и с въдиците. Защото се задръстиха. Всички канали, които бяха чисти, намираше човек риба Бурените отгоре и вече не можеш да хвърлиш... игла..., да влезе иглата, не влиза. По всички канали така е. Всички са задръстени.

А например с кошове дали са ловили риба?

Да, с ходорог.

Как се казва думата?

Ходорог.

Може ли да ни опишете този кош? Ходорог?

Кош, изплетен от тънки пръчки. Тъй кръгъл. По-висок. И се ходеше в калта, защото имаше кал до ей тук... и се вкарваше коша, пак се вкарваше. И ако се удареше в краищата там така, трябваше с ръка да бръкнеш, с ръка да извадиш. Друга пък изскачаше, удряше те по устата, друга по главата... и се хващаше.

Тук например, в това село, имало ли е практиката, обичая, да се лови с кошове и повече хора да ходят на едно и също място?

Ами да, като пресъхваше дълбокото езеро, рибарите хвърляха с кош. Ами вече не... защото оставаха малки локвички... и с него. Хващаха...

И как се разделя тогава рибата, ако много голяма група отиде по този начин да лови риба?

Ами... за да хванеш повече риба. Трябваше да са повече хора - пет, шест, десет.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

И как разделяха след това рибата.

Който както, каквото хване. Други на грамада нахвърляха и всеки хвърляше там, така - на грамада. И всеки взимаше...

Ловили ли сте риба през отвор в леда през зимата?

Да. Да... ами за това ме болят сега раменете. За това. Като бях дете, така. Имаше лед, колкото стъклото. Лед. Чупех леда и ловях щука. Тук така, в Раса. Да. Там съм ловил риба...

И как става това?

Как? С крак (чупиш леда). С крак. Имашме навуца, защото ботуши рядко се намираха. Навуцата - плат, напоен в ленено масло. Напояваш го добре и така, слагаш... и се увиваш и с още така, за да бъде добре на краката. Да... колкото искаш да стоиш, да не се мокриш... ама пак се мокриш. Мокриш се. Треперех, чак зъбите ми тракаха. Но се хващаше. Да. Хващах щука... отидоха си онези времена. Сега вече не е... сега е да...

Знаете ли как се е съхранявала рибата в миналото?

Не са я консервирани. Сушала се е. Разпаряли я, режели я. Вадели гръбнака, ако била голяма. Сушели я. Слагали я на тавана и там я държали цяла зима. Ако не... правели и друго... така в сандъци... разпаряли рибата и слагали ред орехови листа. Пак слагали ред риба, пак ред орехови листа. И цялата зима издържала. Нито се разваляла, нито нищо. Както и да е, било е по-добре от сега.

Коя риба е за печене, коя е за пържене...? Има ли особености?

Сетаки...шаран, шаран под 2 килограма... той е най-вкусен. За пържене. Карасът е за чорба, много е вкусен. Сега... и по Дунав, и на всички езера... китайският. Така. И той е вкусен. Но не е като румънския, оня от преди.

Как се прави рибена чорба?

Пфф... реже се лукът. Слага се водата да заври. След това вариш водата и нарязваш глави от риба. Бяла риба, шаран, всички видове. Най-вкусен е ропецът, онзи който боде и много боли. Той е най-вкусен. Него го слагаш в тенджерата, вариш го и след като го вариш, го махаш и в супата слагаш друга риба. И става една работа... да. Това е рибарската чорба... както сега правят жените ни... не правят както рибарите правеха, както ние по езерата правехме.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Ние... да... режат риба, слагат я там, уварява се, махаш я, слагаш в паницата и ядеш. Но ние повече се трудехме докато... варяхме... ропеца, бибана и става страшно нещо.

Тук има много птици. В този район има много птици.

При нас да.

Вие сигурно ги познавате?

Имаше повече птици, отколкото сега... при нас тук. Ами, ако тук беше дълбокото езеро... имаше... ехаааа. Тук езеро, там езеро, в Кълъраш езеро. Тук като идваше водата, прииждаше Дунав, всичко... от тук до Кълъраш, до Доробанцу, беше във вода. И само като пресъхваше оставаха така езера... имаше по-долу и оставаха тук течеше вода. Тук. Това е пълнеж тук така.

Птиците изяждат ли много риба? Пречат ли на рибарите?

Естествено. Ядат... един бабуш, от ония... пеликан... яде до седем кила риба на веднъж. Да.

Има ли животни, които ядат риба?

Видри. Видрите са... водни плъхове, нутриите. Много видове има, които ядат. Долу-горе всичко, което плува - яде. Че и шаранът яде други риби. Аз съм хващал. Шаран. Шаран. Хващал съм с риба. Намирал съм риба в стомаха му. Да. Всичко се яде едно - друго... рибата. Да, яде се едно друго... сега...

Вие имате много силни организации на рибарите.

Да.

Преди години, рибарите сдружавали ли са се?

Имало е сдружения, естествено че да. Имало е и... но имало и самостоятелно.

Те като как са били? Като кооперации? Като сдружения?

Не. Имало... тук рибарник, ферма, защото така им казваха - рибарници. Не им викаха ферми. Само рибарници. И... наемаха хора. Наемаха хора. Наемаха пазачи. Тук навсякъде само вода беше... и трябваша пазачи... екип „Светкавица”, така се казваха. Да. Да, имаше повече охрана от сега. Тогава те не крадяха. Сега пазачите крадат. Да.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Рибарите имат ли свой покровител? Някой светец?

Не съм чувал.

Кога е празникът на рибарите? Кога празнуват?

Не знам. Може където са в Тулча... там... аз не знам... може да е такова ... ама при нас не съм чувал, не съм чувал.

Искам да Ви попитам малко за Чокънеш, за самото място, на което сме. За селището. Видяхме, че има три църкви. Четири. Три от църквите се казват „Св. Николай“. Защо и трите се казват така?

Ами... да вземем така...

Три от църквите се казват... имат храм Св. Николай. Защо всички така се казват?

Ами, защото са светци... знам ли... онези светци... ами така и аз имам син - Николае, пак така.

Да ви е жив и здрав!

Четири са, или пет църкви Андорила, тук е Серби, след това е Мърджинен и Смърдан. И са четири църкви. Да. Така се наричат.

Казахте, че от тук нататък на един километър всички са били рибари.

Да.

Рибарите като наловят рибата, тя къде отива. На кого я продават?

Продавах я, ядяха... Беше какво...преди беше... Докато направиха напояването, винаги при нас тук беше суша.

В миналото имало ли е организирана система за изкупуване на рибата?

Не знам за преди да кажа... преди... докато аз стигнах... всеки хващаше, носеше го в двора и след това онези, разпространяваха... Къде я носеха? По селата така, във всички села - онези по хълма - носеха. Хората там нямаха риба и там носеха, продаваха... двора...

И как се разпределя печалбата от... по тоя...?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Ами... всеки по равно взимаше. Може би ако е имало някой - началник на екипа. Да, той е взимал повече, кило-две-три, но знам ли?

Аз много не съм ги заварил тези неща. Аз носех в магазина, в селото, давах го на човека там. Колко килограма... той го продаваше и на мен даваше бона. И аз носех бона в рибарника.

ПАВЕЛ ПЕТРЕ

Може ли да се разходим малко тук по брега, просто да ни разкажете ... може и с господин кмета... да ни разкажете просто какво виждаме. Моля Ви само да се представите - как се казвате и от кога сте ...

Казвам се Павел Петре. Кмет съм на село Чокънеш, окръг Кълъраш.

Да, благодаря. Казахте току-що нещо много интересно, че.... по време на ... когато е нямало какво да се яде, тук хората от района са изхранвали много голям регион от други хора.

Да.

Това кога се случва? Разкажете ни повече?

... '46... 1946 - 1947.

И тогава... хората тук сигурно са имали много работа?

Да, те са работели на полето и естествено, ако не са поникнали културите на полето, нямало какво да продават, да ядат. И тогава, рибата като е била тук, в езера по 2800 хектара и по 100 хектара... Значи, имали сме дълбокото езеро, с 2800 хектара... Идвали естествено тук вечер... нито дори онези... как се казват... държавата имала тогава, по онова време, имали екипите си, както каза и господин Аурика. Имали екипи за пазене на езерото. И тогава ги оставяли свободни. Казали, вместо да умрат от глад, да хващат риба, да се хранят. За това и не сме имали... боляри... защото... чифликчийски практически. Болярите били чифликчийски, които имали 2000-3000 хектара. При нас, всеки по отделно имал 2-3 хектара, 5 хектара, 7 хектара. Хранели се от това, което произвеждали там. Но храната била осигурена и от езерата. Водата...

И ако погледнем, всички населени места са... разположени по течение на вода... по... Естествено, че от тук минавали и турци. Турците били на ниво пашалък в България.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Идвали с каяци, или с лодки и атакували този, румънския бряг. Повече... повече тук... на около километър имаме един.... Един кръст, в който... турците дошли по времето на Влад Цепеш. Влад Цепеш изпратил пратеници от Букурещ... и ги убили...

Как се отнася поддържането на каналите към устойчивото развитие?

Да.... Значи, трябва да направим повече за... добре, румънската държава, предполагам.... Казвам че, каналите - основните, значи веднъж след като са пресушени, заградени с диги тези земи... 5000 хектара, които принадлежат на Чокънещ - между Дунав и тукашния бряг... заедно с изграждането на диги са направени и каналите за пресушаване... Каналите за пресушаване вече не са били поддържани от много време. Имаше и риба. Но ако те биха били поддържани и би се практикувал риболов така... защитен..., само каналите биха осигурили рибата за селото.

Кое Ви е по-ценно? Рибата или птиците?

И рибата и птиците. Да стоят в някакви... казвам аз... в някакви параметри, не трябва да се размножават прекалено много птиците. Ако се размножат пеликаните, вече няма да имаме риба. Аз разбрах, че и пеликаните трябва да имат някакъв брой, или кормораните... Значи не трябва да имаме толкова голям брой корморани, какво иначе трябва да направим... вече няма да имаме риба, значи някъде да има равновесие между риба и птици.

Много Ви благодаря, че си... че говорите с нас. Желая Ви да се изпълнят всичките Ви проекти и най-вече да сте живи и здрави.

Благодаря Ви.

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Име на съставителя/редактора: БРТПП

Адрес: ул. „Войводова“ 12-14 Русе

Телефон: 082507606

Електронна поща: info@brcci.eu

Проектът “Мемофиш” е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие по Програма Интеррег V-A Румъния-България.

Стойност на финансирането от ЕФРР: 423 921.71 евро

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“,
eMS ROBG-420

Дата на публикацията: декември 2018 г.

Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната
позиция на Европейския съюз

www.interregrobg.eu

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

www.interregrobg.eu